

Stats- eller Kirkeliste.

Et Møglingsforslag. Af Bojmejer, cand. polit. T. H. Kornerup i „Ar. Dgbl.“

Da Meningerne i Spørgsmaalet om Statskirke eller Kirkeliste faar saa skarpt overfor hinanden, kan det maatte tænkes, at et Menighedsmedlem, der ikke hidtil har taget Del i Striden, kan bidrage til en Løsning. Et Forslag i denne Retning er nedenstaaende Forslag, der hviler paa følgende 7 Punkter som Grundlag:

1) Man kan ikke bedre bære de af politiske Partier udgaaede Kirkeministre, at de leder Kirkelisten i Overensstemmelse med de politiske Programmer, selv om disse gaar ud paa at bruge Kirken som Middelet til Opnaaelse af visse politiske Formaal. Thi dette er en uundgaelig Konsekvens af hele det moderne politiske System og vil ikke blive ændret. Vil Kirken ikke lade sig lede af Politikere, endnu mindre lade sig bruge til politiske Formaaels Opnaaelse, maa den opføre sig som Statskirke. Anden Udvej gives ikke.

2) Skal den danske Kirkeliste opføre sig som Statskirke, bør den imidlertid ikke omdannes til en enkelt Kirkeliste, men til flere, 3 a 4 i. Et. efter Grupperne: Jndre-Mission, Grundtvigianere, Højfirkelige og Nationalister. Som Stiftsprovst S. Hoffmeyer udtaler i Skriftet „Den gamle Kirkeliste — eller en ny?“, Side 12, rummer nemlig den danske Kirkeliste „en saa broget Mangfoldighed af Retninger og Meninger, som næppe nogen anden Kirke i Verden“; og som kun „holdes sammen“ af Staten (Side 17). „Men naar „Friheden“ kommer, vil Splittelsen med indre Nødvendighed komme; — ingen Kirkeliste vil kunne opvare den“ (Side 18). Er denne Opfattelse rigtig, maa altsaa Kirkelisten erklæres af 3 a 4 selvstændige Kirkelister.

3) En saadan frivillig Spaltning i 3 a 4 Afdelinger foretages langt lettere i en stor By som København — Frederiksberg (nedenfor betegnet ved Høllensnavnet „Hovedstaden“), idet her Sognekraenkerne lettere kan udslettes, og altsaa Sognene indenfor hver Afdeling gøres saa store eller smaa, som man vil, ligesom Kirkerne lettere kan fordeles mellem de 3 a 4 Afdelinger. Og saa Kirkens Indtægter kan lettere indgaa, selv om enkelte Afdelingers Menigheder er spredt ud over Hovedstadens forskellige Kvartaler.

4) Overgangen fra en Statskirke til 4 Kirkelister kan dernæst ske paa forskellige Tidspunkter henholdsvis for Hovedstaden og for det øvrige Land, idet man uden Grundlovsforandring kan foretage Overgangen for Hovedstaden alene, naar som helst, f. Eks. fra 1. Januar 1918, om man vil, blot ved en almindelig Lov, medens man lader Statskirken bestaa uforandret for den øvrige Del af Landet, indtil man senere hen kan enes om en Grundlovsforandring, gældende for hele Landet. I ovennævnte Skrift skrives jo ogsaa Stiftsprovst Hoffmeyer Side 39: „Jeg foreslaar, at Krævet om dets Virkeliggørelse (nemlig Kirkelistskiftets Forslag) rejses kraftigt og klart, og at man strækker sig saa vidt, at man indlader sig paa at bevage sig i tempo — en Bevægelsesform, der, som bekendt, ligger for os Danste.“

5) Hovedspørgsmaalet vil da blive: Hvorledes skal den Nødvendighed sammenfattes, der skal være den øverste Leder af hver af de 4 Kirkelister i Hovedstaden? Svaret, mener jeg, maa være: Den øverste Nødvendighed, Kirkeraadet, Synoden, eller hvad man nu vil kalde den (jeg synes bedst om Ordet Synode), kan bygges paa Tolammer-systemet, saa at Synoden bestaar af 2 Kamre, det ene valgt af Menighedsmedlemmerne direkte (ved Forholdstalsvalg i store Kredse), det andet valgt af Præsterne og Præstefolke-Ræderne (begge Dele indenfor hver af de 4 Kirkelister for sig naturligvis). Har disse 2 Kamre Betædet overfor hinanden, har man Garanti mod uoverlagte Handlinger, Klasse-regimenter, Herselekt og Herselektorer (se Hoffmeyers Brev Side 35, hvor disse Udtryk bruges), saa at en rigtig Udøvelse kan foregaa indenfor hver af de 4 Kirkelister i Hovedstaden.

6) Synoden skal naturligvis have Magt til at fastsætte Kirkelovens, Ritualer osv. fælles for vedkommende Kirkeliste, saa at ingen Afvigelse maa finde Sted i de enkelte Sogne, der hører til vedkommende Kirkeliste, hvorved „Kirkens Enhed“ opretholdes for hver Kirkeliste for sig. Vil man ogsaa have Menighedsraad indenfor de enkelte Kirkelister, maa disse Nødvendighed altsaa begrænses til rent administrative Forhold af ganske underordnet Betydning. Selv Hr. Hoffmeyer indrømmer jo (Side 33-34), at der „i hvert Fald er noget berettiget“ i den Kritik, der alt er fremkommet overfor „Menighedsraadene i deres nuværende Stillelse.“ Hver Kirkeliste fastsætter selv sin aandelige Grænse, d. v. s. Betingelserne for Optagelse, Daabens Form osv. Vil den ene Kirkeliste afdeling ikke anerkende den andens Daab, er der intet derved at gøre. Det samme gælder jo f. Eks. mellem de to katolske Kirkesamfund indbyrdes, saa deri er intet nyt.

7) Gør man Skridtet helt ud og lader Synoden vælge Kirkelistskiftets Skopper, Provster, Præster etc., med Ret til at forflytte disse, opnaas en yderligere Fasthed indenfor hver enkelt Kirkelistes Omraade, ligesom Vænningsvilkårene for Præstefolket lettere ordnes tilfredsstillende.

Ud fra disse 7 Punkter som Grundlag foreslaar jeg altsaa, at de kirkelige Organisationer (Foreninger etc.) tager Initiativet til at opfordre Lovgivningsmagten til at udjordre Hovedstaden fra Kirkelisten, og ved en almindelig Lov organisere denne Del af Kirkelisten om 4 Kirkelister, hver med sin selvstændighed i alle Sager, fordele Hovedstadens Kirker mellem disse 4 Kirkelisteafdelinger, fordele Kirkeindtægterne mellem disse efter passende Forhold, fort sagt fastsætte etablerede Overgangen fra Statskirke til Kirkeliste for Hovedstadens Vedkommende, ladende Spørgsmaalet om Kirkens Forhold udenfor Hovedstaden ligge urørt indtil videre. Maaffe netop den „Borgfred“, vi endnu har her i Landet, vil være en gunstig Forudsætning for en saadan Begyndelse paa hele Sagens Løsning — i to tempi.

Det første Punkt i ovenstaaende Udtalelse, er uimodsigelig det betydningsfuldeste. Det maa haabes, at det derfor bliver alvorlig overvejet. Man kan ikke tage Stilling til Spørgsmaalet om Forholdet mellem Stat og Kirke uden at have klæret sig dette Punkt.

Om de øvrige Punkter skal der foreløbig kun bemærkes, at Spørgsmaalet om Statskirkens Ophævelse nødvendigvis maa betragtes baade fra Kirkens og fra Statens Side.

Gør man det, vil man formentlig blive nødt til at indrømme, at om end der næppe findes noget Sted i Landet, hvor Kirken er mere rede til at give Afkald paa Statens Styrelse og Hjælp, end i København, saa findes der heller næppe noget Sted, hvor Karen ved at skilles bliver større, set fra Statens Synspunkt; thi der findes intet andet Sted — heller ikke forholdsvis — saa store Stæder, som vil søle sig stillet udenfor enhver kirkelig Forbindelse, naar den gamle Statskirke afløses af fire Kirkelister.

En Lyfter om Preusserskæret.

Hvorledes Preusserskæret har foragttet og omformet det tyske Folks Tænkning og hele Livssyn — Tyskland før og nu.

(Contributed by Minnesota Commission of Public Safety.)

Otto S. Kahn, Medlem af For-maet Kahn, Loeb & Co., New York, er en af de ledende Lyftere i Amerika. Han har været amerikansk Borger i en lang Aarække, men har samtidelig været knyttet til Tyskland ved stærke Bånd. Han har gæstet sit Fædeland mangfoldige Gange i Aarenes Løb og har faaetledes haft Anledning til at se, hvorledes tysk Liv og Synsmaader gradvis er blevet omdannet, siden Preussere og deres Kongehus blev Præster i alle de tyske Lande. Hr. Kahn holdt forleden et Foredrag om disse gennemgribende Forandringer i Tyskland, som han med egne

Lyne har set dem udvikle sig fra Mar til Mar. I det følgende meddeles et Uddrag af hans interessante og særdeles oplysende Udtalelser.

Tyskland før og nu.

„Jeg taler som en, der paa nært Hold, har set Preusserskæret i Arbejde, under fuld Brug af alle Midler til at paavirke og omdanne Folkemeningen“ — saaledes begynder Hr. Kahn sit Foredrag. „Jeg har set, hvorledes det med uroffelig Fasthed og dyb Kløgt har opøst i det tyske Folk en hjævelst Tilbedelse af Magten og Verdensherredømmet; hvorledes det har omdannet Folkets Tænkning og moralske Livssyn — dette Folk, som indtil det blev ført paa Afveje og systematisk forgiftet af Preussens styvende Klasser, var og fortjente at være et hædret, statet og færdigmet Medlem af Folkets store Familie.“

Jeg har hadet og afstyret denne Preusserskæret, siden jeg først kom i Berørelse med den for mange Aar siden. Jeg har hadet den saa meget mere, fordi jeg saa den hængslet nedre noget, som var mig kært, — det gamle Tyskland, hvortil jeg var nøje knyttet ved Modets Vaand og mange dyre Minde.

De mest utrolige Forbrydelser og den mest oprørende Barbarisme er begaaet af Tyskerne i denne Krig. Skylden herfor falder paa det det tyske Folk og dets preussiske Ledere og de andre Ledere, som er blevet Preussere i Sind og Skind. Men Forfælden i den Skyld, som hviler paa Folket og paa Lederne, er den samme som mellem en Mand, der gaar Besættelse under Indflydelse af en fornødt-dræbende Gift, og den nederværgte Forbryder, som har faaet ham til at tage Giften i den Hensigt, at han skulde gøre netop hvad han gør.

Verden længe efter Fred. Men der kan ikke blive nogen sand Fred, ingen Fred, som vil tillade Verdens Folk, de smaa som de store, at leve trygt og uskyldt, før det tyske Folk har lært at mistro og hade Talsmændene for og Lederne af det løsløse Voldsstyrke — før det tyske Folk er vaaqnet til Erkendelse af den bundløse Skyld, som hviler paa dem, det har fulgt ind i Stammen og Ulykken — før Anger og Respekt for andre Folks Meninger er traadt i Stedet for et Styre, som Præsident Wilson saa betegnende har stemplet som „Bildmandsskab og Svig.“

Gud give, at det tyske Folk snart maa finde frem til den eneste Vej, som fører til Fred for Verden og vil lede Tyskland tilbage til Folkens Familie, hvorfra det nu er banlyst som en „outlaw“.

Fra hvert af mine Besøg i Tyskland i Løbet af de sidste 25 Aar er jeg vendt tilbage mere beklæret over den ildbarslende Forandring, Preusserskæret havde haft paa Folket, og den farlige Trusel, som jeg saa heri for hele Verden. Det havde givet Tyskland en før ukendt Bestand og gode og fremstredne Love om sociale Forhold og en Del andre Ting af Værdi, men som Betaling havde det taget Folkets Sjæl. Det havde gjort en „Djævelsandel“.

Da denne Krig begyndte i Europa, vidste jeg, at Kampen vilde komme til at staa mellem den brutale Magt for affindig Erobring-planer paa den ene Side og Frihed og Menneskelighed paa den anden — mellem Mørke og Lys. Der var paa den Tid mange — og deriblandt flere, for hvem jeg har den største Respekt — som mente, at det var Amerikas Pligt at være neutral, i Tanke som i Gerning. Men jeg var fra det første overbevist om, at enten vil led alle de Allierede eller ikke — og jeg for min Del havde intet Håb for Rusland under Zarstyret — var de Allieredes Sag Amerikas Sag.

Jeg saa, at dette ikke var en almindelig Krig mellem Lande for nationale Interesser eller endog nationale Ære, men et Sammenstød mellem dybt forskellige Grundføringer; og med denne Opfattelse kunde jeg ikke andet end søle, at Race og Blodslægtskab ikke kunde været det bestemmende for, hvorledes man burde stille sig til Kampen, men at hver Mand uden Hen-

syn til hans Oprindelse maatte afgøre efter sit Skøn og sin Samvittighed, paa hvilken Side det var Ret for ham at tage sin Plads, selv om hans Beslutning skulde gøre Vold paa personlige Sympatier og Hjelper. Det var saaledes, jeg tog min Stilling for tre Aar siden.

Uden Hensyn til personlige Meninger, Fædeland eller Slægt — alle, som gør Krav paa amerikansk Borgerskab og dens Goder, havde kun een Ting at gøre, da de Allieredes Sag, ved Præsidentens og Kongressens forenede Beslutning, blev gjort til vor Sag, og deres Krig til vor Krig.

Det er en Selvsjæle, at enhver Amerikaner skylder sit Land fuldtro Tjeneste til Røden. Om der kan være Tale om forskellige Grader af Trofskab, har den fremmedfødte Borger en endnu stærkere Pligt end den indfødte, fordi vi Amerikanere af fremmed Fædel er her ikke med Fædelens tilfældige Ret, men af vort eget frie Valg for godt eller ondt. Vi er eders Medborgere, fordi I har modtaget vor Trofskab som ærlig ment; fordi I med ædelmodig Tillid har aabnet os Udgang til Amerikas Frihed og rige Anledninger; fordi I har optaget os som Børn i den store amerikanske Familie og har givet os lige Ret i den store Krig, som eders Forfædres Stræb og Mod har forberedt, uden til Gengæld at kræve andet, end at vi skal stifte os vel og være tro mod de Grundføringer, som finder deres Udtryk i Amerikas ærerige Flag.

De den fremmedfødte Amerikaner, som følger den Tillid, I har vist ham. Vi den Mand, som ser paa sin Borgerskab bare som et Klædningsstykke til at bære i Godtvejr, men som kan ombyttes med et andet i Storm og Uvejr.

Som Washington førte Amerikanere af britisk Blod til Kamp mod Storbritannien — som Lincoln førte Amerikanere fra Norden til Kamp mod deres Brødre i Syden, saaledes er Amerikanere af tysk Herkomst nu faldet til at tage Del i vort Lands retfærdige Kamp mod et Folk af deres eget Blod — et Folk, som er forhekset af Magtlyste og — Gud skal vide uden vor Skyld, en Fjende af vort fredslystende Folk og en Fjende af Fred, Frihed og Retfærdighed paa Jorden.

At staa Tyranni og Undertrykkelse til Jorden og vinde Uafhængighed for Amerika var i Sandhed en Sejr for en stor Sag.

At bevare Unionen og oprykke Slaveriet med Rod var maaffe en Sag, som var endnu større.

At forsvare selve Grundloven for Frihed og Humanitet, Grundlaget for ærlig Færd mellem Nationerne, selve Betingelsen for, at Jordens Folk kan leve sammen i Fred — at forsvare dette mod det brutale og vilde Angreb af grusom, lovløs og troløs Vold; at ofre dette Slægtleds Liv og Mod, saa vore Efterkommere kan blive fri for Krigens forfærdelige Ulykke og Frygten for Krig — saa alt det Arbejde og alle de Midler, der nu tjener som Redskab for Udelæggelse, hører her kan anvendes i Fredens Virke til Folkets Fremgang og Bælfærd — dette er den største Sag, hvorfor noget Folk nogen Sinds har draget Sværdet.

Den Mand, som paa nogen Maade undlader at gøre sin fulde Pligt for dette store Maal, det nobleske af alle, enten han er Tysk-Amerikaner eller en anden Vindestrengs-Amerikaner, en J. B. B., en Socialist eller noget andet, den Mand, for tjener ikke en Plads blandt Amerikanere eller blandt frie Mænd i noget Land.

Den Mand, som hemmelig eller aabenlyst søger at hemme eller hindre Nationens erklærede Villie og Formaal i denne hellige Krig, er en Forræder og bør høje en Forræders Døn.

Husholderne søges. En ældre, troende Kvinde ønskes som Husholderke for en Entlemmed med nogle smaa Børn. Et godt Hjem. Nærmere Oplysning ved Henvendelse til undertegnede. Rev. J. Magnusen, Rt 2, Hagton, N. Da.

Bitteringer.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'Til en Kirke i Kurume, Japan' with a total of \$4204.20.

Japanmissionen:

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret se ABl. Nr. 48' with a total of \$1311.61.

Indianermissionen:

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret se ABl. Nr. 48' with a total of \$1140.60.

Indremissionen:

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret, se ABl. Nr. 48' with a total of \$1858.41.

Mormonmissionen:

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret, se ABl. Nr. 48' with a total of \$1265.44.

Til Mrs. J. P. Nielsen for Juletræ i Japan.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret, se ABl. Nr. 47' with a total of \$46.50.

Til en Kirke i Hida, Japan.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret, se ABl. Nr. 48' with a total of \$81.80.

Skolekassen:

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret, se ABl. Nr. 48' with a total of \$994.84.

Til en Kirke i Pocatello, Idaho.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret se ABl. Nr. 47' with a total of 165.75.

Til Juletræ blandt Indianerne i Dak.

Table with 2 columns: Donor name and amount. Includes 'For Bitteret se ABl. Nr. 47' with a total of \$25.80.